

ВПЛИВ ГІПЕРІНФЛЯЦІЇ НА МЕТОДОЛОГІЮ ТА ОРГАНІЗАЦІЮ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

**ШАПОВАЛОВ Максим, здобувач вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування**

Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана

Анотація: У цій статті розглядаються наслідки гіперінфляції для практики бухгалтерського обліку та аудиту з особливим акцентом на економічному середовищі України. Підкреслюються виклики, пов'язані з гіперінфляцією, які були проаналізовані задля отримання інформації щодо оптимізації методології та організації обліку та аудиту на підприємстві.

Ключові слова: Гіперінфляція, бухгалтерський облік, аудит, методологія, звітність, економіка.

Сьогодні Україна переживає складні часи, пов'язані з економічною нестабільністю та високою інфляцією. Гіперінфляція, як потужний економічний феномен, вносить значні спотворення в облікову систему підприємств, ускладнюючи процес формування достовірної фінансової звітності. В таких умовах аудиторам доводиться працювати з низкою нових викликів, пов'язаних з оцінкою ризиків, розробкою ефективних обліково-аналітичних процедур та формулюванням обґрунтованих аудиторських висновків. Саме тому розуміння того, як гіперінфляція впливає на методологію та організацію обліку на підприємстві, є критично важливим для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, оцінки інвестиційних ризиків та забезпечення прозорості фінансових звітів.

На гіперінфляцію вказують такі фактори, як ціни, відсотки та заробітна плата, пов'язані з індексом цін, а також кумулятивна інфляція за три роки, що становить приблизно 100 відсотків або більше (IAS 29) [1].

Облік операцій у гіперінфляційній економіці за своєю суттю є складним, що підтверджують компанії, які працюють у Венесуелі. Так, наслідком гіперінфляційної кризи стало те, що такі транснаціональні компанії як Ford, Procter&Gamble та Halliburton сповільнили виробництво чи припинили інвестиції в Венесуелі [2].

Вищевикладені твердження є цілком справедливими і відображають реальність ведення бізнесу в умовах екстремальної інфляції. Кожна складова

складності методології бухгалтерського обліку в умовах інфляційних процесах має свої особливості, які потребують детального аналізу та розроблення висновків (таблиця 1). Особливо це актуально сьогодні, коли економіка нашої країни перебуває в умовах війни.

Таблиця 1 **Відмінні риси методології обліку в гіперінфляційній економіці**

Риси	Характеристика
Частий перерахунок	Основною характеристикою гіперінфляції є постійна зміна купівельної спроможності грошей. Це вимагає від компаній частого перерахунку активів, зобов'язань та власного капіталу в поточні ціни, що суттєво ускладнює обліковий процес.
Визначення вартості	Визначення справедливої вартості активів та зобов'язань стає складним завданням через відсутність надійних ринкових цін. Це особливо стосується довгострокових активів, таких як нерухомість та обладнання.
Дефляція активів	Гіперінфляція часто супроводжується дефляцією активів, тобто зменшенням їхньої реальної вартості. Це вимагає від компаній створення резервів під знецінення активів.

Джерело: розроблено автором

Гіперінфляція, частий перерахунок активів, зобов'язань і капіталу в поточні ціни, а також визначення справедливої вартості активів за відсутності стабільних ринкових цін значно ускладнюють обліковий процес на підприємстві. Щоб подолати ці проблеми, необхідно часто переоцінювати активи, використовувати індекси цін, створювати резерви під знецінення та розкривати детальну інформацію у фінансових звітах. Такі чинники вимагають адаптації облікової політики до нового бізнес-середовища.

Підприємства змушені постійно переглядати свою облікову політику, щоб адаптуватися до нових умов, що може призвести до невідповідностей між фінансовою звітністю різних періодів. Тому створення еластичної облікової політики, яка передбачає використання альтернативних методів оцінки (дисконтованих грошових потоків, порівняння продажів, коригування вартості активів на індекс інфляції) та розробка різноманітних сценаріїв розвитку подій, дозволить підприємствам краще адаптуватися до мінливих економічних умов.

Суб'єкт господарювання повинен оцінювати свої результати та фінансовий стан у своїй функціональній валюті. Однак після перерахунку фінансова звітність може бути представлена в будь-якій валюті шляхом

переведення результатів і фінансового стану відповідно до МСБО 21 (IAS 21) [3].

Прогнозується, що середній рівень інфляції в Україні буде безперервно знижуватися між 2024 і 2029 роками загалом на 1,5 %, а у 2029 році очікується, що інфляція складе п'ять відсотків. Згідно з визначенням Міжнародного валютного фонду, показник вимірює інфляцію на основі річної зміни середнього індексу споживчих цін. Останній виражає середній рівень цін країни на основі типового кошика споживчих товарів і послуг [4].

Навіть при прогнозованому зниженні інфляції, українські підприємства повинні бути готові до викликів, пов'язаних з нестабільністю економічного середовища. В таких умовах традиційні методи обліку можуть призвести до того, що фінансова звітність не відобразатиме реального фінансового стану підприємства. Тож адаптація облікової політики, використання методів обліку, враховуючі складності в умовах інфляційних процесах, та посилення внутрішнього контролю є ключовими факторами для забезпечення достовірності фінансової звітності в умовах кризового суспільства.

Література:

1. Hyperinflationary economies. KPMG. URL: <https://kpmg.com/us/en/articles/2023/hyperinflationary-economies.html> (Дата звернення: 26.09.2024).
2. BBC News Україна. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/business/2016/05/160524_coca_cola_venezuela_she (дата звернення: 26.09.2024).
3. IFRS - IAS 29 Financial Reporting in Hyperinflationary Economies. URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-29-financial-reporting-in-hyperinflationary-economies/> (дата звернення: 26.09.2024).
4. Ukraine - inflation rate 2029 | Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/296164/ukraine-inflation-rate/> (дата звернення: 26.09.2024).

Annotation: This article examines the consequences of hyperinflation for the practice of accounting and auditing with a special emphasis on the economic environment of Ukraine. Challenges related to hyperinflation are highlighted, which were analyzed to obtain information on optimizing the methodology and organization of accounting and auditing at the enterprise.

Keywords: Hyperinflation, accounting, audit, methodology, financial reporting, economy.

Науковий керівник – МАРЧУК Ульяна, к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу, Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана, м. Київ